

Jeesus

vaiko hänen oppinsa?

Kirjoittanut Pekka Ervast

Kirkon opin mukaan Jeesuksen persona on se kallio jolle, kristitty rakentaa uskonsa. Jeesuksen ristinkuolema, hänen viaton uhriverensä on vapahtanut ihmiskunnan pahan vallasta, ja jokainen joka uskoo Jeesukseen, löytää armon vanhurskaan Jumalan edessä ”eikä kuole, vaan saa iankaikkisen elämän.” Tunnettu ruotsalainen teologi, professori W. Rubin, kirjoitti äskettäin eräässä kirjassaan (”Om kristendomens väsen”) nimenomaan, että kristinuskon ylin on Jumalan rakkaus maailmaan ja ihmiskunnan ylikuonnollinen pelastus Jeesuksen Kristuksen, Jumalan pojan, kautta.

Tähän käsitykseen kristinuskosta olemme niin tottuneet – koska olemme sen jo lapsina omistaneet -, ettemme huomaa kuinka löyhälle pohjalle se on perustettu.

Jos ihminen pelastaa toisen hukkumasta, ja asia tulee tunnetuksi, on tämä tunnetuksi tuleminen voinut tapahtua kolmella tavalla: joko siten, että pelastettu siitä kertoo taikka siten että pelastaja sen tekee, taikka siten, että joku kolmas, joka oli pelastuksessa läsnä, että joku kolmas, joka oli pelastuksessa läsnä, puhuu näkemästään.

Nyt kirkko väittää, että Jeesuksen kuolema on pelastanut ihmiskunnan. Mistä kirkko sen tietää? voimme hyvällä syyllä kysyä. Kirkko ei ole sitä nähnyt, eikä semmoista ylikuonnollista seikkaa kukaan ole saattanut nähdä. Ihmiskunta ei liioin tiedä mitään omasta pelastuksestaan pahan vallasta, sillä pahaa siinä

rehottaa niin kuin ennenkin. Ei jää muita todistuksia kuin Jeesuksen omat sanat, s.o, mitä raamattu hänestä kertoo. Raamattuun ja Jeesuksen sanoihin kirkko väittääkin perustuvansa. Tämä on merkille pantava kohta, sillä se on sama kuin jos kirkko sanoisi: tutkikaa raamattua niin näette,

Jo meidän päivinämme on raamattua tutkittu, innolla tutkittu. Ihmiset ovat siksi sivistyneitä ja kehittyneitä, etteivät enää tahdo uskoa umpimähkään. Jos johonkin on uskominen, tahdotaan ensin ymmärtää, miksikä on uskominen.

Raamattu on siis tutkittu – ja mihinkä johtopäätöksiin on tultu? Onko kirkon oppi Jeesuksen pelastavasta uhrikuolemasta tosi?

Ei ole. Tutkijat ovat päinvastoin huomanneet, että semmoinen käsitys on sula väärinkäsitys. Raamattu ei semmoista opeta, Jeesus ei semmoista opeta. Evankeliumeissa on kyllä vaikeatajuisia kohtia, jotka näyttävät tukevan kirkon käsitystä, ja Paavali tuntuu myös jotakin tällaista opettavan. Mutta Paavali yksin ei tämmöisestä asiassa kelpaa todistajaksi – ja Jeesus itse ei aseta omaa henkilöönsä semmoiseen valoon. Kaukana siitä, että hän sanoisi, minä olen Jumala, minä olen tullut teitä kuolemallani pelastamaan, kieltää hän päinvastoin opetuslapsia kutsumasta häntä Jumalaksi, ”mitä sinä minua kutsut hyväksi? Ei ole hyvä kukaan muu kuin Jumala.” Ja itsestään hän sanoo aivan suoraan ”minä olen ihminen, joka olen tullut maailmaan sitä varten, että julistaisin totuuden.”

Siihen johtopäätökseen raamatun tutkijat ovat tulleet, ettei suinkaan Jeesuksen persona ole oleva kristinuskon keskus, vaan Jeesuksen oppi. Mitä Jeesus on opettanut, se on kristinuskoa.

Useimmat raamatun tutkijat ovat tietysti toimineet ja vaikuttaneet kirkon ulkopuolella: David Strauss, Ernst Renan, Leo Tolstoi. Mutta ilahduttava opin merkki on, että kirkollisissa ja teologisissa piireissäkin aletaan saada silmät auki totuudelle ja ajan vaatimuksille. Auguste Sabatier ja Adof Harnach ovat kaksi nimeä, jotka tässä suhteessa ansaitsevat kunnioitustamme. Etenkin Berliiniläinen professori Adolf Harnach on tyyppillinen uusimman protestanttisen teologian edustaja. Hän onkin saanut paljon vastarintaa osakseen vanhoillisten puolelta. Hänen kirjansa kristinuskon ytimeä (*Das Wesen des Christentums*) on sangen valaisena ja opettavainen. Muun muassa hän sanoo:

Jesus ”ei vaatinut muuta uskoa eli turvautumista omaan persoonaansa kuin mitä hänen käskyihinsä sisältyy... Ventovierasta hänen näkökannalleen oli evankeliumista riippumatta antaa minkäänlaista ”oppia” omasta persoonastaan tai arvostaan.” – ”Lausetta: minä olen Jumalan poika Jeesus ei itse ole kirjoittanut evankeliumiinsa, ja joka sen lauseen siihen pistää muiden opinkappalten veroiseksi, hän lisää evankeliumiin semmoisia, joka siihen ei kuulu.” – ”Kuinka kauvas poistutaan Jeesuksen ajatuksista ja hänen neuvoistaan, kun asetetaan ”kristologinen” tunnustus evankeliumin etunenään ja opetetaan, että ensin täytyy ajatella oikein Kristuksesta ja sitten vasta sopii lähestyä evankeliumia! Tämä on todellisen suhteen nurinkääntämistä.” – ”Kristologian maaperällä ihmiset ovat takoneet uskonnollisia oppejaan kauhistuttaviksi aseiksi ja levittäneet pelkoa ja kammaa.”

Kristinuskon ydin on Harnachin mukaan vallan toinen ”Evankeliumi antaa meille elävän Jumalan. Häntä tunnustaa – uskossa ja hänen tahtonsa täyttämässä – on tässäkin ainoa

uskontunnustus... Ei mikään ole suurempi kuin se kokemus, että taivaan ja maan Herra on meidän Isämme, ja sen toteamuksen voi tehdä ja siitä voi todistaa köyhinkin sielu.” – ”Ainoastaan sitä uskontoa on tunnustaminen, jonka itse on kokenut.” – ”Ei Poika, vaan Isä yksin kuuluu Jeesuksen julistamaan evankeliumiin.” – Jeesus on tie Isän luo, ja hän on – Isän asettamana – myöskin tuomari.”

Kun asetumme tälle uudenaikaiselle kannalle, että kristinusko on mitä Jeesus opetti, koskee seuraava tärkeä kysymys Jeesuksen oppia.

Mitä Jeesus opetti?

Hän ei opettanut itsestään sitä, mitä kirkko hänestä opettaa. Ja mitä hyötyä meillä olisi siitä, että hän kertoisi kaikenmoisia itsestään. Jotakin suurempaa toivomme häneltä, jos hän kerran on opettaja ja totuuden tietäjä. Tahdomme, että hän ilmoittaa meille, mitä hän tietää inhimillisestä elämästä, ja että hän selittää meille mitä totuus on.

Ja sen hän on tehnytkin. Hän on avannut silmämme näkemään, mitä elämä on. Jos osaamme katsella elämää samalla silmällä kuin hän, ei sielumme enää hapuile epäilyksien ja tiedottomuuden hämäryydessä, vaan täytyy ymmärryksen valolla.

Jeesuksen opin mukaan – ja tämän jokainen kristitty myöntää oikeaksi ja kristilliseksi – asetetaan vastatusten ikuinen elämä eli autuus ja ikuinen kärsimys eli kuolema. Jokaisella ihmisellä, joka syntyy maailmaan, on tilaisuus valita, tahtooko hän kadota vai tahtooko elää. Kadotukseen vievä tie on lavea ja helppo kulkea, mutta Jumalan eli taivaitten valtakuntaan pääsee ainoastaan se ihminen, joka on uudesta syntynyt.

Kirkko selittää, että ikuinen elämä on Jumalan valtakunnassa eli taivaassa, johon uskovainen pääsee kuoleman jälkeen, ja että ikuinen kadotus on helvetti niinikään on paikallinen tila, joka odottaa sitä vainajaa, joka ei ole uskossa kuollut.

Puhumattakaan siitä, että ”ikuinen” elämä ei saata alkaa määrättyinä hetkenä, vaan on täytynyt aina olla, ei tämä kirkon selitys ole yhtä pitävä Jeesuksen opetuksenkaan kanssa. Jeesus sanoo nimenomaan, ettei Jumalan valtakunta ole siellä eikä täällä, vaan omassa itsessämme, ja mielessä on pidettävä, että hän muuten – evankelistan sanojen mukaan – tavallisesti puhui vertauksissa. Näillä nimillään, ikuisella elämällä eli taivaan valtakunnalla ja ikuisella kuolemalla eli helvetillä, Jeesus tarkoittaa inhimillisiä sieluntiloja. Uusimmat tutkijat ovatkin yhtämieltä siitä, että Jeesus ei ole puhunut kuolemantakaisista asioista, vaan sielullisista havainnoista.

Taivaan eli taivaitten valtakunta on semmoinen rauhan ja ilon mielentila, joka on uudesta syntyneelle ihmiselle ominainen, helvetti taas kuvaa sitä rauhattomuutta taikka kuollutta välinpitämättömyyttä, jossa useimmat heräämättömät ihmiset kuluttavat elämänsä.

Miksikä hän kutsuu näitä tiloja ikuisiksi? Sentähden että hyvä ja tosi on ikuinen; se ihminen, joka elää totuudessa ja jonka tajunta yhtyy hyvään, s.o. Jumalaan, se ihminen ”ei kuole.” Mutta se ihminen, joka ei välitä totuudesta, joka ei kuuntele omantunnon ääntä, hän on jo kuollut henkisesti katsottuna.

Taivaan valtakunnassa asuu Isä; taivaan valtakunta on meissä itsessämme, siis Isä on meissä itsessämme. Nimi ”Isä” ilmaisee sen, minkä me Jumalasta tiedämme. Kuka Jumala on,

mimmoinen Jumala on, onko hän ”personallinen” vai ”personaton”, sitä Jeesus ei meille selitä. Hän sanoo vain: Jumala on Isä – ja Isä asuu meidän hengessämme. Isää on palveltava hengessä ja totuudessa. Hengessä olemme yhtä Isän kanssa, hengessään ihminen on – Jumala.

Kun ihminen herää henkisesti, syntyy hän uudestaan. Ennen hän ei tuntenut Jumalaa, tahi ehkä hän palveli ulkonaisesti Jumalaa. Mutta kun hän ”syntyy uudestaan”, niin hän herää Isän tuntemiseen, hän ymmärtää olevansa Isän eli Jumalan poika. Juuri tällä lailla Jeesuskin oli Jumalan poika.

Millä lailla sitten Isän eli jumalan palveleminen tapahtuu? Aivan niin kuin Harnach sanoo: uskomalla tuohon isään, jonka ääni kuuluu meidän valistuneessa omassatunnossamme ja täyttämällä hänen tahtoansa elämässämme.

Sanoin ”valistuneessa omassatunnossamme,” sillä ymmärrettävä on, ettei Jeesuksen isä puhu jokaisen heräämättömän ihmisen omassatunnossa. Voihan ihmisen ”omatunto” käskeä häntä kostamaan, mutta sitä ei käske Jumalan ääni omassatunnossa. Jumala, joka on yhteinen isämme, joka meissä kaikissa on yhteinen, joka siis, aivan niinkuin eräs apostoli sanoo, ”on rakkaus”. Jumala ei käske kostamaan. Päinvastoin. –

Mutta kuinka sitten tiedämme, milloin Jumala puhuu omassatunnossamme, milloin ei? Uudestisyntynyt ihminen sen itsestään tietää ja muut voivat ymmärtää, ettei Jumalan ääni koskaan käske sellaista, joka on veljesrakkautta vastaan. Ihmisen sisässä puhuu monta ääntä: himojen ja halujen ja itsekkään ymmärryksen; mutta Isän ääni hengessä eroaa muusta siinä, että se on hiljainen, kieltää väkivallasta, käskää hyvään.

Jeesus, joka eli mitä likimmässä yhteydessä Isän kanssa, onkin antanut käskyissään ja neuvoissaan mitä selvimmän kuvan siitä, mitä rakkauden henki ihmiseltä pyytää. Hänen käskyistään ovat erittäin valaisevia ja merkille pantavia ne viisi, joita hän antoi vuorisaarnassaan ja joita luetellaan Matteuksen evankeliumin 5:ssä luvussa. Nämä käskyt ovat:

1. Älä suutu.
2. Älä katso naista himoiten häntä.
3. Älä vanno.
4. Älä tee vastarintaa häijylle (se on: älä vastusta pahaa pahalla).
5. Älä käy sotaa (rakasta vihollistasi, nim. muukalaisia.)

Jeesus antaa nämä käskyt vanhojen Mooseksen käskyjen sijaan. Ei hän ”kumoa” Mooseksen käskyjä, vaan hän antaa uudet, suuremmat ankarammat. Hänen käskyihinsä sisältyvät Mooseksenkin käskyt.

Mooseksen käskyt ovat ulkonaisia ja niitä voidaan noudattaa helpostikin, jokainen ihminen, joka ei ole suoranainen rikosten tekijä, täyttää Mooseksen lain.

Mutta Jeesuksen käskyt ovat sisällisiä, hengestä lähteneitä. Ne kuvaavat hengen elämää, ne kertovat meille, mitä Isä taivaissa meiltä pyytää, tosin sanoen: mitä me itse omasta sisässämme ymmärrämme ehdottoman oikeaksi.

Jos tutkimme itseämme, huomaamme, että siellä on joku, joka tuomitsee suuttumisen vääräksi. Tyyneinä voimme kyllä sanoa: kyllä oikeuden puolesta saa suuttua – mutta kun olemme

suuttuneet, niin omatunto nuhtelee; parempi on pysyä suuttumatta. Uskoa tähän valistuneeseen omaantuntoomme on uskoa Isään.

Samaten huomamme itsestämme jonkun, joka käskee meitä olemaan puhtaita kaikista siveellisistä asioista, joka kieltää meitä vanhojen lupaamasta mitään, vastustamasta pahaa pahalla ja ryhtymästä sotaan naapuriemme kanssa, kaikki tämänkin on Isän ääni.

Saattaako ihminen täydellisesti noudattaa Isän ääntä? Ei. Evankeliumista luemme, että Jeesus sai taistella itsensä kanssa, ja oli kuitenkin täydellisimpiä ihmisiä, mitä maan päällä on ollut. Jumalan tahto on useinkin ristiriidassa oman itsekkään tahtomme kanssa, ja paljon saamme kärsiä ja nöyryä, kun koetamme kulkea sitä kapeata polkua, joka vie taivaan valtakuntaan, mutta kuta useammin annamme Jumalan itsessämme päästä voitolle, sitä helpommaksi tulee vaellus, sitä vähemmäksi taistelu, sitä suuremmaksi ilo ja rauha. ”Minun taakkani on kevyt ja minun ikeeni on suloinen.” Toiselta puolen ymmärrämme, ettemme täydellisyyttä saavuta nykyisessä elämässämme, sillä kuta enemmän me Isää palvelemme, sitä enemmän henkeä meille annetaan ja sitä enemmän meiltä pyydetään. Täydellisyys on ihanne, joka suurenee samassa määrin kun sitä lähestymme.

Jeesuksen oppi on oppi ihmisen henkisestä elämästä, ja se on yhtä yksinkertainen kuin kaunis. Ja ennen kaikkea: se on tosi.

Kokemuksemme todistaa sen meille todeksi. On olemassa kaksi näkökantaa, miltä elämää voi katsella. Toinen näkökanta on ymmärryksen hyväksymä, maailmallinen, toinen on hengen herättämä, uskonnollinen. ”Maailman opin” mukaan elämä on vähitellen tapahtuva kehitys ja ihmisen siveellinen pyrkimys on

vapaaehtoinen asia, joka on hyödyksi yhteishyvän kannalta, mutta mitään merkitystä itsestään sillä ei ole. Uskonnollisen kokemuksen mukaan taas ihmisen elämä on orjallista alistumista ulkonaisen syysuhteen lain alle, ellei ihminen vapaudu (pelastu) henkisen uudestisyntymisen kautta, joka muodostaa hänen elämänsä jumalanpalvelukseksi tämän sanan ainoasta, oikeasta merkityksestä.

Noudattaa maailman oppia johdon mukaisesti on pitää kaikkea uskontoa taikauskona, kiihkomielisenä tai sairaaloisuutena. Toiselta puolen uskonnollinen kokemus johdonmukaisesti kieltää varsinaisen arvon kaikelta muulta kuin siltä siveellis-henkiseltä täydellisyysihanteelta, jonka herännyt ihminen näkee hengessään. Ja koska tämä ihanne on sama kuin veljesaatteen ehdoton toteuttaminen, vastustaa se kaikkia niitä maallisia oloja, jotka estävät veljesaatteen toteuttamista.

Jeesuksen kanta oli uskonnollinen. Hän asetti jyrkästi maailman oppia vastaan. ”Te ette voi palvella kahta herraa: joko palvelette Jumalaa taikka palvelette mammonaa.” Ja sentähden hän sanoi: älkää pyrkikö rikkauteen, valtaan. ”Se joka tahtoo teistä olla ensimmäinen, hän olkoon kaikkein palvelija.”

Juuri tämmöinen käsky kuin: älkää palvelko kahta herraa, vaan Jumalaa yksin, se tuntuu monen nykyajan ihmisen mielestä ikävältä Ja kuitenkin se on ainoa keino, millä veljeys voi päästä valtaan ihmisten kesken. Raamatun tutkijat mielellään välttävätkin tätä kohtaa: he eivät sitä ymmärrä. Miltei ainoa, joka julkisesti sitä puolustaa ja elämässään noudattaa, on Leo Tolstoi. Yllämainittu Harnach esim., joka muuten on niin syvästi tunkenut Jeesuksen opin henkeen, ei tässä kohden ole aivan varma. Hän sanoo: ei uskonto laisinkaan tahdo sekaantua maallisiin asioihin, Mutta siinä

hän erehtyy. Uskonto ei ole muuta kuin vastaus kysymyksellemme: kuinka meidän tulee elää ja se vastaus koskettelee kaikkia yksityisen ja yhteisen elämämme muotoja. Eihän se muuten minkään arvoinen olisikaan.

Mutta jokainen ihminen puhuu sydämensä kyllyydestä. Se ihminen, joka tahtoo kulkea Jeesuksen jälissä kaikessa, hän kaikessa Jeesusta ymmärtääkin; se, joka puoleksi Jeesusta seuraa, hän puoleksi Jeesusta ymmärtää, ja joka ei ollenkaan Jeesusta seuraa, hän ei ymmärrä Jeesusta ollenkaan, vaan tekee hänestä – ”lihassa ilmestyneen Jumalan.”

Mutta kaikki, joiden silmä vähänkin on auennut, he tietävät, että kristinuskko ei ole usko Jeesuksen personaan, vaan usko hänen oppiinsa, ja vaikka heille todistettaisiin, ettei Jeesusta koskaan olisi ollutkaan, he vastaisivat huolehti: ”ottakaa meiltä Kristus, jos haluatte; me olemme ymmärtäneet hänen oppinsa, ja me tunnemme hengessämme Isän, jota ei kukaan meiltä sata riistää.

”Hän on uskomme kallio.”

Rauhan Juhlalle 1902, sivut 9–12